

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	18 kor.
Negyedévre	4
Helyben kézbe hozva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5
Videkre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
ünnepek utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáca-utca 2.

A szerkesztőség kényszerű visszaszállás
vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előzetesek és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, november 6.

Korszellem.

Az 1750-ik év tavaszán, Sanssouci-ban, II-ik Frigyes porosz királynak kedvenc tartózkodási helyén »a názárethi alávaló zsidó barbár-vallás« megsemmisítésére egy liga alakult, melynek vörös lobogóján a következő jelszó volt felírva: »Ecrasez l' infumel!« Le a gyalázatos! A »gyalázatos« alatt a kath. egyházat értették. Sanssouci volt az a vár, ahol a 18-ik századnak minden számottevő szabadgondolkodója és fölvilágosodott szelleme, egy koronás főnek, porosz Frigyesnek oltalma és védelme alatt összesereglett és összeesküvést szervezett oltár és trón ellen. Innen röpitették világgá Voltaire és társai híres nyilatkozatukat: »Ha sikerült tizenkét haszontalannak és egy a népsöpredékéből való kétes eredetű zsidónak megalapítani a kereszténységet, miért ne sikerülhetne öt vagy hat érdemes s egyetértő embernek azt megsemmisíteni (Lottere a d' Hlombert). Innen indult ki a világgraszáló mozgalom, amely örült önhittséggel, eszeveszetten hirdette az egyháznak, az oltárnak, a kereszténységnek végenyészét, nemkülönben egy szebb jövőnek, egy felvilágosodott kornak hajnalát. Itt »a felszabadult ész bevette az istenség trónusát,« itt a világűrben bolygó embert megakarták fosztani Istenétől, azt harsogván fülébe: Nincs Isten — Isten

vagy magad! Innen hangzott fel az első harci riadó, mely Páris csőcselékét tompa merevségétől fölriasztja és megmutatja neki az utirányt Bastille börtönéhez. Sanssouci szabadszellemei teremtették meg a véres forradalmakat, melyek a vén Európát végmegsemmisüléssel fenyegették. Ezek születték a vörös jakobinusokat, az arisztokraták beleit megevő és párolgó vérüket megivó Robespire köztönőit — a francia forradalomnak e hiénáit. Ezek voltak összülői a véres kommunistáknak, az orgyilkos anarkistáknak, a hazátlan szoczialistáknak.

Ezek adtak létet korunk egyik hatalmas szektájának is: a szabadkőművességnek, mely nem ugyan ágyuval és puskával, de szellemmel és tollal és ugyanazon jelszóval küzd Krisztus religiója ellen. A kereszténység teljes kiirtása, minden pozitív vallás letagadása, az oltárok, trónok lerombolása, ime ezek azon irányelvek, melyeket korunk szabadgondolkodói zászlójukra irtak. Le a papokkal, félre a keresztel »el a biztatásokkal, egy menyorzággal a föld paradicsommá kell, hogy átváltozzék,« nincs a földön tul más élet. A dogmák egész tartalma nem egyéb homeopátikus levesnél, melyhez minden század egy csepp lepárolt ostobaságot szolgáltatott. A kereszténység nem egyéb a vallásos érzület beteges tévelygésénél, a theologia pedig nem egyéb a büzhödt mocsárnál, mely fölött erkölcsstani miosmák lebegnek. « Az emberiséget megsza-

badítani egy oly vallástól, melyért Istennek kellett meghalnia, egy oly vallástól, melyben csak szolgák és szellemileg törpék érezhetik jól magukat! Ember zuzd szét a középkor bilincseit, menekülj a »bárgyu názárethi« szellemétől, Isten vagy magad, törd össze a poklot, s egyedül a testi gyönyör legyen istened. Ime ezen elvek uralják társadalmunkat — ime ez a mai kor szelleme!

Vallás iránti ellenszenv, fajtalanság, demoralizáció, korrupció minden téren. Külsőleg művelt, nevelt, finom ember — belsőleg rothadt és minden érzés nélküli a keresztény ideális erények iránt. Az ég be van zárva. Az Isten meg van fosztva trónusától. A tagadás, a »Non serviam« fagyos szele megdermesztette az embert. Fölvilágosult, művelt korunkban csak anyag van, »de semmi szellem, csak hus és izom, de semmi ész.« Korunk »éltető szellemének utolsó szikrája« a kath. egyház és kereszténység iránti vak, fanatikus gyűlöletben áll!

Eljutottunk tehát a fagyponthoz. Mélyebbre már nem sülyedhetünk, ha csak nem akarunk öngyilkosságra vetemedni. Eljutottunk ahhoz a ponthoz, a hol a kor szelleme összeütközésbe jött az erkölcsi renddel, az oltárral, melynek képviselői hivatva vannak felszólalni, ellenszegülni és vétőt mondani minden az emberi társadalomnak rombolására irányuló törekvéseknek. Mert történjék bármi, zugjanak bár végig dübörgő orkánként

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A tudós.

Irtá: M. L.

Nadal, a nagy Nadal, az orvosi egyetem világhírű tudós orvosa s a becsületrend főtisztje, halálos ágyán feküdt.

Negyven éven át ő volt tudományának legragyogóbb, legünnepeltebb mestere.

Mint egyszerű iparosok gyermeke, tisztán tehetségével emelkedett ily magasra s lett a kiválók legkiválóbbja. A neve nagy fogalmak, hatalmas vívmányok szimbolumává lett. A legbüszkébb nagyurak meghajoltak e név előtt s a szegény emberek áldva emelgették, mert a tudomány e korifeusa volt a jóság és emberbarátság legbőkezűbb apostola is.

Milliókat gyűjthetett volna. De megelégedett szerény lakásával, egyszerű életmódjával s a pénzt, ha nem is gyűlölte, mélységesen megvetette.

Ritka érdekességű típus száll sirba a tudóssal: a puritán nagyember fényesen tündöklő tudománya az egyszerű, szürke igénytelen emberben. Az élete nyugodt volt, mint a bölcsé.

A halála szép és harmonikus, mint egy szép nap alkonyata.

Amikor Nadal közel érezte a végét, magához hívatta a tanítványait és a közelállóit.

Amint a meghívottak szomorú csoportja belépett a nagybeteg szobájába, ez jóságos mosolyal, szelid tekintettel nézett végig a sápadt arczok során.

A szoba szögletébe huzódva, egy aggastyán sirdogált halkán. A többiek csak nehezen tudtak uralkodni kitörni készülő könyeiken.

A beteg felnyitotta a szeméit, azokat a nagy, jóságos szemeket, amelyeknek vigasztaló, biztató tekintetét oly jól ismerték a szegények. Aztán megszólalt:

— Kedves barátaim, a szívem mélyéből köszönöm, hogy eljöttek hozzám, meghallgatni a távozó mester utolsó rendeleteit.

A szava hirtelen elakadt, mintha nem talált volna kifejezést a gondolatai folytatására. Látszott az arczán, hogy cserben hagyó emlékezetével küzd.

A tanítványai egyike tiszteletteljesen, szeliden közbeszólt:

— Mester, ne támassza magát . . .

De ő fölemelte a fejét és reszkető, hideg

ujjaival csillapítva a halántékán lüktető forró ereket, felelte:

— Nem fárasztom magam . . . csak félek . . . Nem a haláltól félek, hanem attól a változástól, amelyet önök előtt tenni akarok . . . Félek!

A körülállók meglepetten néztek reá, valamennyien érezték, hogy nagy fontosságú kijelentések fölattanú lesznek.

A mester folytatta:

— Igen . . . félek attól, amit be kell valanom önöknek . . . mert rettenetes bűn nehezedik a szívemre . . . bűn, melynek emléke megfagyasztja a vért az ereimben . . .

Jöjjenek közelebb, mert nem szabad egyetlen szavam sem elejteniök . . . egész bűnömöt el kell mondanom.

Láttam gyilkosságokat . . . tanuja voltam nem egy öngyilkosságnak . . . de a halál sosem rémített meg annyira, mint abban az esetben, amelynek én voltam a tettese. A lelkiismeret sosem hagyott nyugodtan azóta. Hallgassanak meg . . .

Valamennyien, akik itt vannak, tudják, hogy nagy kutatásokat folytattam a működé-

LEBOVITS és WEISZ angol divat férfiszabó cég

keztek, a mely raktár dús választékban a nagyérdemű közönség rendelkezésére áll. Előnyös ruhabérlet-táblázattal a cég szívesen szolgál, a legjobb kiszolgálásról pedig a cég eddigi jó hírneve is kezeskedik. — A m. t. vevőink és a t. közönség további pártfogását tisztelettel kéri

Lebovits és Weisz angol divat férfiszabó cég NAGYVÁRAD, Fő-utca, zárdá-épület. — Városi és vidéki telefon sz. 151.

e sárteken a legvéresebb, legrettenesebb forradalmak. Intézzék bár ellene a legborzasztóbb üldözéseket, foszszak meg bár léljogától még egyszer a francia szocialisták a párisi konventben. Az Oltár a társadalom mocsaraiból oázisként fog kiemelkedni és mint köszikla rendületlenül állani, — hit és erkölcsanéből egy betűt sem engedvén. És majdan, ha társadalmunk nagy drámája lezajlik, ha majd egymás üldözésébe és mérszár-lásába belefáradunk, ha majd szomorú meggyőződést szerezünk magunknak arról, — hogy az élet keserveiben és szenvedéseiben a felszabadult és bölcséletileg kiművelt ész nem képes megvigasztalni, ha majd belátjuk, hogy az exakt tudomány, a philotophta, evolucio »tehetetlen és néma ott, hol a szív sajog és a remény horgonya ketté tört« — akkor elvégre is az oltár lesz az emberi társadalomnak utolsó, végső menedéke. Az az oltár, amely annak idején Attila duló hadának ellentállt és azt megszelidítette, az az oltár, amely a régi római birodalmakat isteneivel császáraival megsemmisítette, amely nélkül Európa sivataggá változott volna át, az az oltár, a mely keleten megtörte a mozlímek hatalmát, ez az oltár, amely a hatalmas német vaskanczellárt, Bismarck herceget megdöbbsentette és kényszerítette, hogy előtte meghajoljon, ez az oltár fogja minden erőlködések daczára is a mai kor-szellemet is megsemmisíteni, az embert boldoggá tenni. (kl.)

Uj felekezet.

A vallások szabadgyakorlatáról szóló törvény meghozatala óta most élt először a vallás- és közoktatásügyi miniszter azzal a jogával, hogy új vallásfelekezeteket elismerjen. A hivatalos lap vasárnapi száma közli Lukács György miniszter rendeletét, a melylyel a baptista felekezetet az elismertek közé sorozza. Ugyancsak a hivatalos lap közli a baptisták hitvallá-

sát és egyházi nevezetét is. A baptisták magukat »keresztelt keresztényeknek« nevezik, de hivatalos név a baptista marad. Alkalmilag viszontatérünk rájuk. Addig is megemlítjük, hogy Magyarországon 12,000 körül vannak, az ő be-mondásuk szerint.

Az élesdi képviselő a helyzetről.

Az élesdi 48-as kör vasárnap délután gyűlést tartott, melyen Farkasházy Zsigmond, a kerület képviselője is megjelent s az egész környékről egybegyűlt választók előtt ismertette a helyzetet. A Fejérváry-féle programmal foglalkozva kimutatta, hogy ezt a programot nem csupán azért nem lehet támogatni, mivel egy alkotmányellenes, abszolutisztikus célzatu kormány jön vele, de nem lehetne ezt a programot támogatni akkor sem, ha a legjobb szándéku kormány kinálná, mert az népbolondító frázisai ellenére, határozottan népellenes. A képviselő fejtegetéseit érdeklődéssel és tetszéssel kísérte hallgatósága.

A politikai válság.

Ismét Pestmegye vezet a küzdelmet. A kolozsvári lelkesítő példa után Pestmegye is erélyes határozatot hozott: kijelentette, hogy a közgyűlési termet bezárhatja s az alkotmányellenes kormány főispánját be nem bocsátja. Ezzel a legjobb példát adta arra nézve, hogyan lehet a hazafiatal kormánybiztosokat a hatalomtól erélyes óvintézkedések által távol-tartani.

Pestvármegye közgyűlése.

Pestvármegye törvényhatósági bizottsága tegnap délelőtt tartotta a közgyűlését, melyet a belügyminiszternek a főispán kinevezését tudtul adó rendelet tárgyalására hívott össze. A közgyűlésre Tahy István nem jött el s így nagyobb izgalmak nem voltak, de a törvényhatóság képviselői kimondták, hogy a főispáni lakást és a közgyűlés termét zárva és pecsét alatt tartják, nehogy Tahy István valamiképpen azokba lopózzék. A közgyűlésen végig lelkes és elszánt volt a hangulat s körülbelül háromszáz bizottsági tag volt jelen, bár a Tahy-párt tagjai teljesen hiányoztak.

A közgyűlésen Fazekas Agoston főjegyző elnökölt. Amikor megjelent a dobogón, viharos percekig tartó taps fogadta. Megnyitó szavaiban melegen megemlékszik a beteg Beniczky Lajos alispánról. Az elnöki székéből szükségesnek tartja kijelenteni, hogy az alispánt csak a betegsége akadályozza meg abban, hogy a vármegye ügyeit vezesse. (Élénk taps és felkiáltások: Éljen az alispán!)

Bárá Prónay Dezső: Napirend előtt kérészt. Jegyzőkönyvbe kéri vétetni, hogy a közgyűlés rendületlenül ragaszkodik az alispánhoz. (Helyeslés.)

Förster Aurél: Elmondja, hogy Agorasztó aljegyző esztendő óta várta, hogy miniszteri fogalmazóvá kinevezzék. Nem jött meg a kinevezése. Most, hogy főispáni titkárnak akarták megfogni, kinevezték.

Indítványozza: vegyék jegyzőkönyvbe, hogy Agorasztó ezt a kétes kitüntetést habozás nélkül és önértetesen visszautasította. (Nagy él-jezés.)

Az elnök: Kimondja, hogy a közgyűlés a két indítványt egyhangulag elfogadta.

Szabó Géza aljegyző: Felolvassa Tahy kinevezését, mikor kijelenti nevét, percekig zug az abczug. Azután felolvassa Tahy átiratát, melyben közli, hogy a kitűzött közgyűlést nem tartja törvényesnek. (Milyen szemtelen ez az ur! a baloldaltól) s az installáló közgyűlés dolgában maga fog intézkedni. (Nagy zaj.)

Posgay Miklós: Ezt a levelet biztosan a felesége diktálta! Magától nem telnék ki!

Szabó Géza aljegyző: Tegnap újabb levél érkezett az alispánhoz, melyben közli Tahy István, hogy e hónap 15-ére hív össze közgyűlést installáció dolgában. Erre Fazekas Agoston főjegyző még tegnap levelet intézett a főispánhoz, melyben bejelenti, hogy a király főispáni kinevezését föltétlenül törvényesnek tekinti, de a meghívó kibocsátását megtagadja. A főispán hivatalába csak akkor lép, ha a szokott esküt szabályszerűen letette. Ebből az következik, hogy a kinevezett, de még esküt nem tett főispán a saját hatáskörében sem gyakorolhatja jogait s így a rendkívüli közgyűlés összehívása kizárólag az alispán hatásköréhez tartozik. Ezért a törvényekre letett esküje akadályozza abban, hogy a főispán kivánságához képest összehívja a közgyűlést. (Nagy, viharos éljenzés.)

Gulner Gyula: Értzi, hogy teljes önuralmára van szüksége, ha a mostani helyzettel foglalkozik, nehogy indulatai elragadják. A szándékos alkotmányértések és törvénytíráások

sem során; egész életemet ennek szenteltem. Nappalokat és éjszakákat töltöttem a laboratoriumban, hogy föltaláljam az emberi bajok egyik legrettenetesebbjének — a ráknak — szérumát.

Egy napon aztán a kutatásaimat, számításaimat, kísérleteimet siker koronázta. Teljes siker! . . . Megtaláltam a szérumot.

De fölfedezésemet titokban tartottam.

Más tudós talán sietett volna a világsajttal közölni a sikerét s hűségát mindenestre megjutalmazták volna. De én nem kértem részt az ünnepeltetésből s a fölfedezésemről még önök sem tudtak . . .

De nem zárkoztam el a kincscsel a szenvedők elől. Százakat adtam vissza az élet számára, akiket a romboló kórság már menthetetlenül a hatalmába kerített. A meggyógyultak csodáról beszéltek és áldották a csodatevőt.

Pályatársaimat ingerelte a titok és elhalmoztak kérdésekkel; én azonban senkivel sem akartam közölni a titkomat. Fölfedezésemet papírra vetve, csak akkor akartam az emberiségnek átengedni, amikor már nem leszek életben és nem kell elfogadnom a hiú dicsőségeket.

* * *

Nadal orvos pillanatra elhallgatott, hogy kissé pihenjen.

— Vízet? sugta halkán.

A hűsítő pohár csakhamar visszaadta a szavát újra. S a tudós tovább beszélt:

— Történt egy napon, hogy fölkeresett az az öreg, derék ember, aki most ott sírdogál a szobám szögletében . . . Az én öreg kertészem. . . . Jöjjön csak közelebb, barátom; amit elmondok, az első sorban önnek szól . . .

Sírva keresett föl, könyörögve, hogy mentsem meg a feleségét, aki súlyosan beteg már jó idő óta s a szerény ember men merete addig a segítségemet kérni, amíg a baj végetre nem fordult.

Jól ismertem azt az asszonyt. Szép volt s jóval fiatalabb nála . . . Jól tudtam, hogy a szegény ember egész életének legnagyobb szerencsétlensége volt a nő, akit imádot s aki őt nem szerette.

A beteg asszonyban felismertem a baját . . . rák volt. Egy belső hang biztatott: »gyógyítsd meg!« — De a térfias könyörületesség ez ember iránt azt parancsolta nekem: »hagyd elpusztulni!«

Nem irhatom le azt a rettenetes gyötrelmet, amit a dilemma bennem keltett. Két érzés, mindkettő egyaránt emberi és egyaránt erős, unszolt a cselekvésre, parancsolt nekem . . . és én félve, tehetetlenül, nem tudtam magam elhatározni. Az orvosi hivatás parancsolta: mentsem meg; de az igazságérzetem azt mondta: ne tedd!

Aztán . . . egy pillanat hatása alatt elpusztítottam a szérum-telepemet, fölégettem minden jegyzetemet, tönkretéve egy emberöltő munkáját . . . nehogy megmentsen azt az asszonyt.

A beteg meghalt . . .

Később, amikor a haldokló ágyánál állottam, keserűen bántam a tettemet. De már késő volt. Nem segíthettem. Legborzasztóbb fájdalmat okozott nekem az a látvány, amikor ezt a térfit kétségbeesni láttam a halott koporsójánál . . .

Igen, uraim, én öltem meg azt a nőt, mert elmulasztottam megmenteni . . .

A rettenetes eset után lázas erővel fogtam ismét a szérum készítéséhez. Elülről kellett kezdenem a számításaimat.

De nem volt már időm befejezni azokat s így halálommal sirba viszem a fölfedezés titkát.

Ime, telát ide hívtam önöket, uraim, hogy a titkot önökre bizzam. Hallgassanak meg és jegyezzék föl a szavaimat:

— A szérumom előállításának titka abból a tényből indul ki . . .

Nadal orvos szava egyszerre elcsuklott. A feje hátrahanyatlott. — A következő pillanatban beteg teste élettelenül feküdt az ágyban . . .

Ekkor az az ember, aki az imént sirva huzódott a szoba szögletébe — annak az asszonynak a férje, akit az orvos nem akart megmenteni — a megdöbbsent, zokogó tanítványok elé lépett és szeliden, lefogta a halott szeméit. Aztán szeliden, kissé reszkető hangon mondta a többieknek:

— Vége . . . Távozzanak . . . Én itt maradok.

egymást érik s minden álnoksággal azon dolgoznak ellenségeink, hogy letörjék a mi felséges, nagyszerű nemzeti küzdelmünket. A kormány eddig már megkísérelt mindent, most pedig az istentagadókkal és hazátlanokkal szövetekezett, (Felkiáltások: Gyalázat!) hogy velük letörje az igazainkat. Csak a vak nem látja, hogy a főispáni kinevezések azért történnek, hogy a kormánynak a nemzet elleni harcában legyenek eszközei. A főispánok arra kellene, hogy megalakítsák a haladópartot. A főispán addig jogokat nem gyakorolhat, amíg a feltételeknek meg nem felel, az esküt le nem teszi. A főjegyző helyesen hivatkozott a törvényre, hogy a míg esküt a főispán nem tett, addig semmiféle jogot nem gyakorol s így a rendkívüli közgyűlést össze nem hívhatta. (Helyeslés.) A mai közgyűlésnek ki kell mondani, hogy nem ismeri el, mintha Tahy Istvánnak joghatósága volna, helyesli tehát, amit a főjegyző neki válaszolt (Helyeslés) s ki kell mondani az esetre, hogy ha tán mégis eljut Tahy István meghívója a közgyűlés tagjaihoz — de hogy juthat el — el . . .

Egy hang: Az állatorvosok közlönyében hirdeti ki!

Gulner Gyula: . . . lehet, hogy postán küldi el, bármely meghívó csak akkor lesz törvényes, ha az alispán vagy helyettese ellenjegyzésével jut a közgyűlés tagjaihoz. Ki kell mondani, hogy a vármegye közönsége kijelenti, hogy azt a gyülekezetet, amit Tahy István tartana, a törvényhatóság törvényes közgyűlésének nem tartja, az ott hozandó határozatok semmiek, a vármegye tisztviselői a közreműködéstől eltiltandón s ha esetleg ott Tahy István főispán esküt tesz, az semmis és törvénytelen. Ennek a szimbolikus effektuálására indítványozza, hogy a főispáni helyiségeket, ugyancsak a közgyűlési termet bezárja és pecsét alá vegye és tiltsa meg az alispánnak és helyettesének, hogy a helyiségeket bárkinek is rendelkezésére bocsátja. (Helyeslés.) A mai közgyűlés jegyzőkönyvét egy általa indítványozandó küldöttséggel kéri hitelesíttetni. (Helyeslés.) Felolvassa az indítványát tartalmazó határozati javaslatot, majd csodálkozásának ad kifejezést a felett, hogy Tahy nem jött el a mai közgyűlésre. Hiszen ha installálni akarta magát, ez volt a legjobb alkalom! (Nagy derűtség.) Ajánlja javaslatát elfogadásra. (Viharos helyeslés és felkiáltások: Egyhangulag elfogadjuk!)

Gróf Keglevich Gábor: Ki tudja, meddig hívják még a kormányt minisztériumnak s mikor lesz az helytartóság? Kijelenti, hogy bár régebben egyéni szimpátiákkal volt Tahy iránt, de ezek most kihaltak belőle, mert most csak a hazafiság diktál. Az a meggyőződése, hogy a magyar nemzetet akarata ellenére nem lehet kormányozni. A király iránt való lojalitás nem lehet nagyobb, mint alkotmányunk tisztelete. Csatlakozik Gulner Gyula indítványához. (Helyeslés.)

Babó Mihály az alábbi indítványt teszi: A közgyűlés erkölcsi köteletségévé teszi a bizottság tagjainak, hogy a vármegye méltóságának és törvénybiztosított autonóm rendelkezési jogának Tahy István és társai ellen való megvédése érdekében jelenjenek meg a törvényhatóság székhelyén akkor, ha Tahy bármimódon közgyűlésnek jelzett összejövetelre hívja meg a bizottság tagjait. A védelem további határozatainak megállapításával a hatvanötös bizottság bizatik meg.

Förster Aurél: Benne van, hogy nem mérsekeljük magunkat? (Derűtség.)

Az elnök: Kimondja, hogy a két indítványt a közgyűlés egyhangulag elfogadja. (Viharos helyeslés.)

Ezzel bezáródott a közgyűlés s a bizottsági tagok értekezletet tartottak. Ezen báró Prónay Dezső elmondja, hogy Babó indítványa nem teszi feleslegessé, hogy még tárgyalják a további intézkedéseket. Kérdezi, bizalmas legyen-e az értekezlet? (Felkiáltások: Hadd hallja mindenki!) Babó Mihály indítványának nem lehet más célja, minthogy örökösön a vármegye helységeinek épsége felett. Mint a

65-ös bizottság elnöke kért tájékoztatást, ha az indítványnak más a célja?

Babó Mihály: Azt gondolja, hogy az az ember, aki a jelen viszonyok közt elfogadta a főispáni kinevezést, nem retten vissza az erőszakosságoktól sem. Lehet, hogy le akarja törteni a közgyűlési terem pecsétjeit s akkor nekünk itt kötelelességeink vannak. Azért tartja szükségesnek itt a megjelenést.

Holló Lajos: Az ilyen népséggel szemben rabiátus ellentállás kel. Ezért kell nekünk e hónap 15-én itt lennünk. Nekünk minden uton és módon meg kell védelmeznünk vármegyénk integritását.

Fazekas Agoston: A közgyűlés elhatározta, hogy a termék bezárandók és lepecsételendők, Kijelenti, hogy e terem megnyitása csak karhatalommal történhetik, mert ezt még felsőbb utasításra sem nyitja ki. Ha idejönnek a bizottság tagjai, akkor a szenvedélyek elkapják embereket s nem tudja, nem folyik vér is. Akkor neki ide karhatalmat kell rendelnie, mert nem engedheti meg, hogy itt vér is folyjon. Nem szükséges, hogy a bizottsági tagok idejönnek, mert ő csak karhatalomnak enged. Indítványozza, hogy ez ügy mérlegelésére a 65-ös bizottság bizassék meg, s ha ez úgy határozza, hogy a bizottsági tagok a 15-iki értekezletre mégis jöjjenek el, ám legyen úgy.

Báró Prónay Dezső: Babó felvilágosítása után belenyugszik abba, hogy az ügy a 65-ös bizottság mérlegelése alá kerül.

Az értekezlet hozzájárul Babó indítványának ilyen értelmezéséhez.

A szatmári installáció.

Nagykarolyból táviratozzák, hogy Nagy Lászlóknak tegnap Ilosvay főjegyző segítségével sikerült magát Szatmármegye főispáni székébe beiktatni. Ilosvay főjegyző jóval tíz óra előtt nyitotta meg a közgyűlést, úgy, hogy a vidéken lakó bizottsági tagok elkéstek. Nagy László a gyűlés elején azonnal bejött a terembe, a hol iszonyu láрма és abczugolás között papirlapról fölolvastott valamit. Azután sietve eltávozott, mire a főjegyző berekesztette a gyűlést.

A makói népgyűlés.

A koalíció vasárnapi makói gyűlése impozáns lefolyású volt. *Apponyi* Albert gróf és *Fusth Gyula* több képviselőtársak kíséretében vettek részt a gyűlésen. A hallgatóság számát tizenötezer főre becsülték. *Apponyi* és *Fusth* hatalmas beszédet mondtak. A gyűlés déli 12 órakor ért véget. A közönség azután a Kosuth-szobor elé vonult és megkoszoruzta. Déli egy órakor fényes bankett volt.

Lendl Adolf programbeszéde.

Vasárnap délután tartotta meg a II. kerületi újpárt jelöltje dr. *Lendl Adolf* programbeszédét a budai Vigadóban, amely ez alkalomból zsufozásig megtelt érdeklődőkkel, kik között az ellenzék pártok képviselői is résztvettek, *Bánffy Dezső* báró is. *Lendl* programbeszéde után *Bánffy*, valamint *Kaas Ivor* báró beszéltek.

A Katholikus Legényegylet ünnepélye.

A Katholikus Legényegylet Teleky-utcai helyisége vasárnap este zsufozásig megtelt közönséggel. Örömmel jegyezzük föl, hogy az érdeklődés nap-nap után növekedik az egylet iránt.

A látogatott ünnepélyen ott láttuk: Dr. *Vucskics Gyulát*, dr. *Knecht Jánost*, *Serly Viktort*, *Máray Józsefet*, *Obendorf Károlyt*, dr. *Kardován Károlyt*, *Horváth István*, *Szentkereszthy Tivadart*, *Huszár Lászlót*, *Várady István*, *Lobermayer Gyulát*, *Lehóczky Józsefet*, *Resch Mihályt*, *Markovits Sándort*, *Kovács Lajos*, *Eisele*

Sándor tanárokat, *Mikes Ödönt*, stb. Továbbá városunk iparos köreinek számos kiváló alakját.

Mellau Istvánnak, az új igazgatónak bemutatkozása sokakat vonzott oda, akik ezután is oszlopai, támogatói lesznek az egyesületnek.

Az új igazgató ünnepélyes program keretében mutatkozott be. Rokonszenves egyénisége, képzettsége, tevékenysége garanciát nyújtanak arra, hogy az egylet elődjéhez méltó utódot kapott az igazgatói székbe.

Az ünnepély első száma az új igazgató bemutatkozása volt. Amikor dr. *Vucskics Gyula*, az egylet elnöke *Mellau Istvánt* az egylet új igazgatóját bemutatta. Zugó éjlenzés s tapsvihar hangzott el a teremben. Az igazgató színes beszédben jelölte meg az ösvényt, amelyen haladva az egylet eléri célját. A hatásos beszédből a következőket adjuk.

A társadalmi torrongás jelenségei közül, melyeket ma látunk, sok a természeti alapoktól való eltévelyedés jegyét viseli magán. A szocializmusnak ezen irányzata a mesterlegény fejét kérdő jelekkel tölti meg, melyekre nem képes megfelelni. Felvilágosítást pedig legtöbbje restel, s nem is mer kérni a vallástól, hiszen ez ma nem divat és így öntudatlanul, kábultan lelkesedik a hazátlan igazgatók beszédeire oly ábrándokért, melyek sokszor igazságtalanok is, erőszakosak is, s azért nagyrészt kivehetetlenek is.

Husz év óta nálunk is sokan jelentkeznek olyan ábrándozók, kik azt kürtölik szerteszét a gyárkémények körül csakugy, mint az iparos szerény műhelyében: »Jogod van a boldogságra; mindentéle szenvedély szent, minden vágyat ki kell elégíteni; a földi paradicsom nem mögöttünk, hanem előttünk van, csak föl kell keresnünk. Mivel pedig e szép álmoknak megvalósítását a mai korhadat társadalom akadályozza, következésképpen azt kell szétrombolnunk. Össze fogjuk törni a tulajdonjog megszüntetése, a családi élet eltörlése s a vallási bigottság száműzése által.«

Ennyire jutott a vallástalan és hazátlan szocializmus, hogy a társadalom alapjait támadja meg a család szentélyének feldulásával s a haza fogalmának elhomályosításával. Megtagadja ezáltal magát az ember természetét, melyen család és állam egyaránt nyugszanak.

Borzadatok meg ez ideáltól, mely durva kézzel kivetné a gyermekembert a meleg családi fészekből, s kérdezzétek meg tőle, talán azt hiszi, hogy az ember magától is felnőne, mint a dudva, vagy épen mint az állat? Alighanem csalódik, ki ezt hiszi.

Család és állam az emberi természet sajátosságának folyamánai, amennyiben az ember nemcsak képességgel bír, hanem fönt leirt szükségleteinél fogva benső ösztönzést is érez család és állam alakítására.

Ez a józan ész s a keresztény világnézet felfogása, s ez nyilván ellenkezik azon világnézettel, mely szerint az emberek természetes állapotukban magányosan csak Rousseau elméjével gondolható vidám gondtalanságban éltek, melybe a mai társadalom szétrombolásával talán szeretnének sokan visszajutni.

Itt kezdődik a Katholikus Legényegylet feladata, hogy a rombolás szellemével szemben megvédjék és megerősítsék tagjaikat, kik a keresztény társadalom ölen nőttek fel s boldogulásukat csak az emberi természet szülte társadalmi alakulásokban, a családban és államban találhatják fel. A családi és polgári erények ápolása az a közvetlen cél, melynek elérését a mi Nagyváradai Katholikus Legényegyletünk is alapszabályai közé iktatta. Az alapszabályok 4. §. ugyanis így szól: Az egylet célja: az iparos segédeknek kath. vallásos és hazafias alapon való kiképzése által a magyar társadalomnak derék és tisztességes nemzedéket nevelni.

Katholikus Legényegyletünk e kitűzött célja jelöli meg azon irány-éltet, melyet igazgatói működésében Isten segítségével követni

fogok, hogy t. i. jó magyar hazánknak vallásos és hazafias polgárokat segítsek nevelni. A szocializmust ugyanis abban a formában, amelyben forrongani látjuk első sorban a vallástalanság és a nemzetköziség elve teremtette meg s csak másodsorban a szabad ipar szülte féktelen versenyt, mely a kisiparost nemcsak szegényre, hanem nyomorulttá tette.

Szegények mindig lesznek köztünk, de a nyomorúságot csökkenteni lehet és kell is. Ha azonban mindnyájunk megfeszített munkája után még mindig van nyomorúság, azt a vallás magyarázza meg azzal, hogy Isten végre is nem arra teremtette az embert, hogy az élve zetek fertőjében álltál alacsonodjék, hanem, hogy tökéletesbüljön a munka, rend, takarékoság és erény által. A vallástalanság szocializmus ezt nem képes megmagyarázni, azért szenved karjai közt a munkás testileg-lelkileg s kinjában kész rombolni, vagy klvándorolni.

Működésében oly nagy előd példája áll előttem, ki után a folytatás munkáját nehéz fölvennem. E nagy elődnek köztünk élő szelleme azonban annál inkább fog buzdítani Isten segítségének kérése mellett annál nagyobb szorgalomra és munkásságra. Amint továbbá a legújabb kor keresztény újjászülését hazánknak legelső vezérférfia, Prohászka Ottokár legutóbbi riadójában mondta, Pázmány korában ember kellett a gátra, ma pedig táborra van szükségünk: úgy toborozunk mi is táborra a magunk számára, vezérkart és katonaságot. Alljunk be mindnyájan a keresztény újjászülés és ébredő nemzeti érzés apostolainak, hogy győzelemre segítsük a munkások körében is folyton növekvő csapatot, mely a keresztény világnézetért és magyar nemzetért él-hal!

Midőn Isten segítségével megkezdendő vagyok szerény működésem, kérem Isten áldását kegyelmes Fővédnökünkre, ki e tisztségre kinevezni méltóztatott; továbbá együletünk jötevőire, kiknek sorában van szerencsém bejelenteni dr. Karsch Lollion, kanonok urat, mint egyesületünk új alapító tagját; végre együletünk pártolóra s kedves vendégeinkre; — kiknek mindnyájuknak együttes támogatásában úgy reméljük, megáldja Isten a tisztes ipart. Isten áldja!

A beszédet követő viharos taps után, lapunk segédszerkesztőjének, dr. Krüger Aladárnak »Általános titkos szavazás« cz. egy felvonásos tréját adták elő Krupka Ferencz, Zsivanovits Rózsika, Hoffmann Gyula, Vörös Béla, Halbauer Antal, Lammer József és Fazekas Róza. Mindegyik igyekezetéről csak az elismerés hangján szólhatunk. Az előadás folyamán a közönség sokszor tapsban adott kifejezést tetszésének. A meséje kedves és rövid, tendenciája e demokratia, amely fölfelé szeret érvényesülni, de lefelé nem. Egy czipész mester képviselő akar lenni.

Szavazati jogot követel, képviselő akar lenni, s a mikor inasai is ugyanazt óhajtják s e csöcselék had lépni a mester házára a zászlót lemond az általános titkos szavazásról, s megvetéssel fordul el elvtársaitól.

Ezután a székesegyház egyik kiváló énekesnője Szönyi Margit lépett a pódiumra, Schubert »Zajgó folyam«-át énekelte Lobermayer Gyula harmonium kísérete mellett. Szönyi Margit nem először szerepel a Legényegyletben; kellemes, iskolázott szép alhangjáról már több ízben adtunk kifejezést tetszésünknek, elismerésünknek.

Majd Harsányi Kálmánnak Simonyi obester című megkapó drámai színezetű költemény-költeményt szavalt el Várady István. A közönség előtapsai közben lépett az emelvényre s állandó tetszés között, briliáns technikával szavalt.

Befejezésül Lekóczy József, Resch Mihály, Huszár László és Lobmayer Gyula énekeltek

magyar népdalokat. A székesegyház énekesei által előadott quartett darabokkal a közönség nem tudott betelni. A színezés, az összhang magával ragadta a közönséget s az énekeseknek ujrán kellett.

Különben az egész program olyan nívón állott, hogy méltán foglaltatott volna helyett a legelsőbb rendű hangversenyterem pódiumán is.

Műsor végeztével megkezdődött a tánc. A Kath. Legényegylet tágas nagyterme ujjlag kicsinynek bizonyult a tánczolóknak betogadására. Fehér asztalok mellett a kedélyes hangulatnak s a táncznak csak a reggeli órák vetettek véget, mikor is a közönség egy kedves est emlékével tért nyugalomra.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

November 7., 12., 14., 19., 21., 26., 28. Előadás a Katholikus Legényegyletben.

November 11. Vay Péter gróf előadása a főgimnáziumban este 6 órakor.

November 12. A jogakadémia ifjuságának matinéja d. e. 11 órakor a főgimnázium dísztermében.

Napról-napra.

A rozsnyói püspök iskolatársai.

Honores mutant mores. Többnyire igazat mond ez a régi latin példaszó. Vannak mégis kedves kivételek a rideg általánosság alól. Aminek meghatározó illusztrálását látjuk most az új rozsnyói püspök levelében. Olvassuk a »Pécsi Közlönyben«, hogy Bajza István dr. királyi tanácsos, pénzügyigazgató, aki valamikor bizalmas diák-társai, kenyeres pajtása volt Balás Lajos püspöknek, abból az alkalomból, hogy gyermek-kori barátja főpásztor lett a visszaemlékezés meleg hangján üdvözölte levélben az új megyéspüspököt. És a püspök is hasonló kedves közvetlenséggel válaszolt. Nem kimérten, nem ridegen, hanem megkapó intimitással, a szív őszinte hangján. Olyan rés ez a két levél, amely két szép lélekbe enged bepillantást.

— Emlékezel-e — édes Lajosom — írja Bajza pénzügyigazgató, ottan Becskén a kicsi, igénytelen falusi templomban első szent misére? Ottan térdeltünk a szerény kis oltár előtt . . . én, és egy szelid jóságos emberpár, a te rajongva szeretett édes szülőid, akik szívükben édes boldogsággal, szemükben az örömeinek csillogó könnyüvel fogadták áldásodat! Élnek-e még, a te kedves édes szülőid? Óh mily büvös-bájos gyönyörűség lehet a becskei egyszerű igénytelen jó öregeknek: az ő egyetlen Lajoskájuk — valóságos püspök lett!

Ugy-e sokat tánczoltunk a te primiciádon? Talán az időbeli távolbalátás telepathikus önérzetében ujongtunk oly nagyon, előre érezve a te leendő püspökségedet? Hát mikor a te manuudktorod pohárköszöntője en azt kívánta, mikép életed koronájaképpen kanonokká segítsen Isten, én — közmegegyezésre — belekialtottam: püspökségre! Ugy-e mily jól mulattunk mi ezen? Bizonyára a nagy Istennek, — akiről azt tanultuk együtt, hogy: »Ens a se, summa potens, perfectissimum« — kedves voltál te édes Lajoskám, — hogy Ő általa a szerény váci szemináriumból — püspökségre elválasztattál!

A kedves, az édes gyermekkor boldog emlékeztetével a te, most már öreg játszó pajtásod — lehajta fejét. Add reá főpapi áldásodat is! Add reá, úgy mint akkor, ottan a becskei templomocskában, amikor Sionra léptél, midőn szent hivatásod első zsenyéjét mutattad be az Urnak . . .

A püspök válasza így hangzik:

Kedves Pista Barátom!

Köszönöm szeretetteljes baráti megemlékezésedet s igaz baráti szívből eredő jókívánataidat! Nagyon érzékeny hurokat pengettél visszaemlékezésedben! Fájdalom, akik örült-k a reményteljes kezdetnek, már nem gyönyörködhetnek fáradalmaik gyümölcsében.

Keressünk tehát egymásban kárpótlást, kedves jó barátom, kiket habár a tér, idő és különböző élethivatás elválasztott is egymástól, de egyben állandóan egyesülve maradtunk: a mindent pótló kölcsönös szeretetben. Adja Isten, hogy ennek mielőbb ne csupán platonizs, de a valóságban is kifejezést adhassunk, addig pedig szeressük egymást továbbra is azzal a szeretettel, melylyel vagyok Vácson, 1905. október 28-án.

hived

Balás Lajos.

Boldog emberek, akikben a kedély derüje ilyen kellemesen sugárzik. Igazán nagy ember az új apostolutód, akinek ilyen nagy szíve van.

* **Személyi hir.** Váratlan nagy vendége volt a helybeli románságnak szombaton és vasárnap. Iorga Miklós az európai tekintélyű történetíró kutató történelmi adatok után és így mindenütt, ahol csak nyomára juthat valaminek, elmegy érte. Így jött el Nagyváradra is s különösen a gör. kath. püspöki könyvtárban kutatott, hol sok régi értékes kéziratokat talált, melyeket fel fog használni.

* **Berettyó-Ujfalu plebánosa.** Palotay László prelátus apostoli lelkének alkotása, a berettyóújfalui plebánia-templom, mely a kath. hivek százainak régi forró vágyát váltotta valóra, nem sokáig állott plebános nélkül. Dr. Szmrecsányi Pál püspök az új plebániára dr. Tóth Lajos theológiai tanárt nevezte ki. Dr. Tóth fiatal, ambíciózus, nagy tudományos készültségű pap, a ki felelősségteljes nehéz állásának megfelelő képzettséggel fogja helyét betölteni. Távozása veszteség a papnöveldére, melynek egyik legképzettebb tanára volt, nemrég jelent meg a Szentírásról szóló nagyobb munkájának első kötete.

* **Bordé Ferencz főispánsága.** Amit mindenki mesének tartott, mind valószínűbbé válik. A kormány nem talált Biharmegye és Nagyvárad város főispáni székére alkalmas embert, mert akiket felszólított, nem voltak hajlandók a főispáni állást elfoglalni. Bordé Ferencz főjegyző, mint értesülünk, tényleg azért utazott fel Budapestre, hogy a kinevezés kérdésében tárgyaljon, különösen az anyagiak kérdésében, ezek között a nyugdíjra vonatkozólag is. Bordé Ferencz ugyanis már több mint 20 éve áll Nagyvárad város szolgálatában s ha ezt a szokásos módon beszámítanák, Bordé Ferencz bármily rövid főispánkodása után is, az egész időről a főispáni fizetésnek megfelelő nyugdíjat, vagyis a főjegyzői fizetésnél nagyobb összeget huzná nyugdíjképen. Ha az anyagi dolgokat sikerül a miniszterrel elintézni, Bordé Ferencz valószínűleg mint Biharmegye és Nagyvárad város főispánja érkezik haza Nagyváradra.

* **Városatya választások.** Az év végén töltik be a Nagyvárad város törvényhatóságában megüresedett helyeket. Ez alkalommal Váradi-Olasziban két helyet töltenek be: a Ritoók Zsigmond halála és dr. Nagy Géza öngyilkossága folytán megüresedett helyekre választanak új városatyákat; míg Váralja-Velenczén Domokos Károly és Weiss elhunytával megüresedett helyeket töltik be. A választási mozgalmak már megindultak. Váradi-Olasziban eddig Nagy Győző nyug. honvéd ezredes és Virág Béla kir. ügyész emlegetik jelöltnek

Váralja-Velenczée már is sok jelöltet emlegetnek a két helyre. Első sorban *Szmetka* Györgyöt, aki a folyó évet leszámítva, majdnem négy évtizedig volt buzgó, munkás tagja a törvényhatóságnak. A magántisztviselők *Fried Ferencz* egyleti főtitkárukat akarják behozni a törvényhatóságba. A polgárok körében *Szmetka* György mellett még *Nánássy* Károly közbirtokossági elnököt, *Röhlich* Lajos vendéglőst, *Tokay* Mihály volt közbirtokossági elnököt, továbbá *Weisz* Ernőt és *Weisz* Józsefet emlegetik jelölteknek. Várad-Velenczén előreláthatólag ismét élénk lesz a választási küzdelem.

*** Előkészületek a jövő évi sorozásra.** Az idei sorozás még mindég késik az ex-lex miatt s előreláthatólag egyhamar nem is tartatják meg. A mostani kormány azonban már most megteszi az előkészületeket a jövő évi sorozásra. A szokásos leiratok megérkeztek a törvényhatóságokhoz, amelyekben elrendeli a miniszter a jövő évi sorozásra az intézkedések megtételét. A kormány reméli, hogy a jövő tavaszra vége lesz az ex-lexnek.

*** Kalocsaiak az új érseknél.** Székesfejérvárott vasárnap tisztelgett a püspöki palotában a kalocsai főkáptalan képviselőiben *Városvy* Gyula dr kalocsai érseknél *Boromisza* Tibor dr prelátuskanonok és *Macskovics* Pál dr apátkanonok, kik a főkáptalan üdvözlését tolmácsolták a metropolitánál. Kalocsa közönségét a képviselőtestület tizenkét tagu küldöttsége reprezentálta. Az érsek a tisztelgőket rendkívül szívélyesen fogadta. Ugyancsak vasárnap tisztelgett az aulában a katonaság is, élén *Nyiry* Sándor volt honvédelmi miniszterrel, az 5. honvédkerület parancsnokával.

*** A jogakadémia új tanára.** Két helybeli lapban erősen korteszü hír jelent meg ily czimen arról, hogy a nagyvárad-i jogakadémia a megüresedett tanárszékre jelölt, még pedig első helyen dr *Kis* Gézát, *Kis* Móricz kolozsvári tanár 23 éves fiát. Értesülésünk szeriut ez a hír kacsa, mert a jogakadémia tanári kara még egyáltalán nem tartott jelölő értekezletet s így a hír kissé hamar harangozta, mennyire méltó utóda lesz *Kis* Géza — Somlóinak.

*** Járványos betegségek a megyében.** Járványról ugyan nincsen szó, de a fertőző betegségek hol itt, hol ott felütik a fejüket Biharmegyében. Ujabban Pestere községben egy gyermeknek konstatalták a roncsoló toroklobot, Élesden pedig egy asszony betegedett meg tifusban.

*** A közigazgatási bizottsági tagok választása.** A belügyminiszter leiratot intézett Nagyvárad városához és Biharmegyéhez a közigazgatási bizottsági tagok választása tárgyában. A közigazgatási bizottság tagjait évről-évre újra választják. A miniszter figyelmezteti a törvényhatóságokat, hogy a közigazgatási bizottságra állandóan szükség van, ezért a jövő évi bizottsági tagokat még ez évben kell megválasztani s a választás a törvényhatóság régi bizottsága által foganatosítandó.

*** Mozgalmas nap Nagy-Bajomban.** Vasárnap a szocziáldemokraták Bihar-nagybajomban népgyűlést tartottak, melyen vagy háromszázan vettek részt. *Magyar* Gyula tartott beszédet a megjelenteknek, melyben a jelenlegi politikai állapotokat rosszalta, erősen hangoztatva az általános titkos választói jog üdvös lényegét. A gyűlés a legnagyobb rendben folyt le, csak a gyűlés után a szokásos verekedés okozott némi zavart. Ugyanis *Mive* János paraszt legény a korcsmában elővette az általános titkos választói jogot meg a maga esze szerinti

egyenlőséget és szóvitába eredt *Gál* Miklóssal, akit a vita végén alaposan helybent hagyott. A verekedés után *Mive* eltávozott a korcsmából és *Gál* atyjának házához ment, valószínűleg ott akarta a duhajkodó természetét lehűteni, azonban mivel nem tudott a kapun bejutni az utcái ablakokat verte be, mire a csendőrség *Mivét* letartóztatta és hétfőn átkísérte a járásbíró-sághoz.

*** Demeter nap a románoknál.** Gör. kath. hittestvéreink holnap nagy ünnepek közt tartják meg sz. Demeter emléknapját. A székesegyházban 9 órakor püspöki mise lesz, melyet dr *Radu* Demeter püspök tart lényes segédlettel, ki maga is névünnepeit üli e napon. Sz. mise alatt feladja a kisebb rendeket *Panovits* Jenő esztergomi, *Pataky* Gyula szatmári, *Lázin* Tivadar ungvári és *Turdean* János várad-i végzett papnövendékeknek. Ugyancsak ekkor adja fel a lectoratust a helybeli római katolikus papnevelő intézetben lévő három — negyedéves gör. kath. növendéknek, u. m. *Ossian* János, *Székely* János és *Zsiros* János papnövendékeknek, kik még ma vetik alá magukat az egyházi rendek feladását megelőző püspöki vizsgálatnak. A sz. mise alatt a helybeli gör. kath. képezdészeknek újból alakult erőteljes kórusa fog énekelni.

*** Adomány a nőegyletnek.** Ozv. *Polgár* Béláné, született *Meszena* bárónő néh. édesanyjának báró *Meszena* Istvánnának emlékére a biharmegyei és nagyvárad-i nőegylet részére 200 koronát adományozott, amelyért ez uton mond hálás köszönetet az egylet elnöksége.

*** Az eltűnt fiu megkerült.** Városzerte némi izgatottságot keltett a hír, hogy a Nagyvárad városi árvaház egyik növendéke, *Somodi* József, aki a városi villamostelepen volt alkalmazva, mint gépész tanuló, pár nappal ezelőtt eltűnt. Olyan hírek keringtek, hogy a vízvezeték kutjába fult, vagy benne égett a kazánban. A telepen a kutat kiszivattyúztatták s hír szerint a kazán hamujából vegyelemzés végett fel is küldtek Budapestre. A rendőrség, a jelek után ítélve, azon véleményben volt, hogy a fiu megszökött s a legszélesebb körű nyomozást indította meg. A nagy szenzációvá felfújt dolog most örvendetes megoldást nyert, a fiu megkerült. Révre szökött s mivel a pénze eltogyott, visszajött Nagyváradra és jelentkezett a villamos telepen. A dologra nézve a rendőri sajtóiroda a következő jelentést adta ki: *Somodi* József városi árvaházi növendék, a villamos telepen alkalmazott lakatos inasról e hó 4-én kiadott jelentésünk kiegészítéséül közlöm, hogy nevezett fiu vasárnap éjszaka 2 órakor a villamos telepen jelentkezett. Innét tegnap reggel a főkapitány elé állították, ahol kihallgatása során egész részletesen elmondotta szökésének körülményeit. Vallomása mindenben igazolta a rendőrségi nyomozat adatait és a rendőrség által még 4-én közölt feltevést is. *Somodi* József tényleg önként jelentkezett, mert a telep pénztárnokától kicsalt pénze elfogyott és éhes volt. A főgépész által átadott 20 fillért is elköltötte, a leveleket a peczébe dobta, munkaruháját eladta és az ilykét szerzett pénzből élt tegnapig. A friss, jó egészségben visszaérkezett, sokat ígérő csemetét, kinek eltűnése oly nagy port vert fel néhány nappal ezelőtt, kihallgatása után a főkapitány átadta a városi árvaház gondnokának.

*** Felolvasás a Fő utcái aszfaltról.** A nagyvárad-i mérnök és építész egyesület I. felolvasó ülését 1905 évi november 8-án este 6 órakor fogja megtartani az egyesület *Sal*

Ferencz-uczai helyiségében. A tárgysorozatban fel van véve: *Köszeghy* József városi főmérnök felolvasása »Nagyvárad Fő-utcájának aszfalt burkolata» czimmal; ezzel összefüggőleg egy eszmecsere általában az aszfalt burkolatokról és a titkár jelentése a szegedi vándorgyűlésről. Ülés után este 8 órakor a Pannoniában társasvacsora lesz.

*** Előadás a Katolikus Legényegyletben.** Szombati számunkban teljes egészében közöltük a nagyvárad-i Katolikus Legényegylet téli programját. Az első oktató előadás ma kedden este egy negyed kilencz órakor lesz az egyleti helyiségben. Előadó *Popity* János ügyvédjelölt lesz, ki a váltójogból tart előadást.

*** Katonák összetűzése rendőrökkel.** Vasárnap este 7 óra tájban a Kert-uczai Richter féle vendéglőben *Szabó* István 7-ik huszárezredbeli tizedes részegen duhajkodni kezdett és a telefonon segélyül hívott rendőrség kénytelen volt a garázda huszárt bekisérni a rendőrségi laktanyába. Az időközben előhívott várbeli készütség a városháza épülete előtt érte utol a garázda huszárral birkozó rendőröket, és a készütség parancsnoka *Szabó* Ferencz közember biztatására rátámadt a rendőrökre és kiakarta szabadítani kezük közül a huszárt. A készütség parancsnoka már már lövetni akart, ebben azonban a rendőrségi épületből kisiető *Eleméry* Ferencz és *Gireaud* Árpád r. alkapitányok megakadályozták és úgy a készütséget mint a huszárt betereteltették a rendőrségi épületbe. Itt feljegyezték a huszár és a készütség neveit és a készütséggel együtt távozni engedték a bekisért huszárt, valamint az ehhez önként csatlakozó egy másik huszárt is. A főkapitány tegnap személyesen kereste fel *Csanády* Arthur altábornagyot mint a katonai helyőrség állomás parancsnokát, hogy megfelelő megtorló intézkedést szorgalmazzon eme kinos feltűnést keltő katonai garázdálkodásért. Az altábornagy intézkedett, hogy a garázdálkodásban résztvevő huszárok és gyalogosok azonnal letartóztattassanak és az egész ügy a hadbírószág elé kerüljön. Egyidejűleg a főkapitány kérésére intézkedett az altábornagy az iránt is, hogy a legényesség és ezek altisztjei parancsban tiltassanak el attól, hogy a Szent László tér gyalogjáróját elállva az arra járó-kelő nőket bárdolatlan megjegyzéseikkel és kihívó magaviseletükkel állandóan inzultálják. — A fentebbi ügyben ma kedden reggel 9 órakor a várbeli ügyeleti tiszt szobában vizsgálatot fog tartani katonatisztek-ből és a rendőrség képviselőiben kiküldendő tisztviselőkből álló vegyes bizottság. A katonaság részéről egy törzstisztet mint elnököt, egy kapitányt és egy alantás tisztet, rendelt ki az altábornagy, kinek megkeresésére a főkapitány a rendőrség képviselőiben *Eleméry* alkapitányt, *Gireaud* alkapitányt, valamint *Zilahy* Antal irnokot küldötte ki e bizottságba: velük együtt természetesen az eset közvetlen tanuit is. Mindenesetre megnyugtató az állomás parancsnok erős intézkedése a botrányos eset orvoslása iránt.

*** Öngyilkosság.** Tegnap délelőtt *Harsányi* Zsófi békési születésű cseléd, ki *Weisz* Jakab Szacsvai-uczai szatócs üzletében szolgált, jelentkezett a közkórházban, hogy őt vegyék föl a betegek közé, mivel ő 10 csomag gyufa oldatát itta meg. Az orvosnak feltűnt a leány kérelme, mivel nem látszott rajta mérgezésnek semmi nyoma, a felvétel azonban megtörtént, melyre rövid idő múlva a mérgezési tünetek mutatkoztak. A gyomormosás után a leány csakhamar meghalt. A gyanus halottat fölboncolják.

*** Tömeges betörések egy utcán.** Az elmúlt vasárnap a legzajosabb napközé tartozik, volt mulatság, volt kelete az alkobolnak, volt verekedés, volt lopás volt betörés meg a herköpáter tudja, hogy mi még. A kiválóságaiából jutott a rétnek is nem a mulatság, hanem a betörés. Valaki üz etszerűleg az egész Páris utcán minden második házba betört és rendőrség nem volt sehol, pedig az óriási kiabálásokra előkészülhetett volna legalább egy

rendőrke. Az eddig ismeretlen pasas mindjárt az utca elején kezdte el műtétét. *Markovits* Ignác szatócsüzletébe már az elmúlt évben is betörték és most ezt megismételték. Éjjel tizenkét-, és egy óra között Markovitsné arra a nem épen kellemes meglepetésre ébredt, hogy valaki diszkrétan huzza róla lefele a paplant. Markovitsné lármát csapott. A lármára a házbellek fölgráhtak, azonban a tolvajok ez újabb meszterének csak hatalmas csizmájának nyomait találták és azonkívül a pinczeajtó teszegetésének nyomait és a ruha zsebeket kiforgatva a lámpát fölboritva, a konyha ablakban volt az üzleti tanoncznak egy tárczája, melyből 75 krajczárt vitt el a tolvaj. Az éjjel még a Párizs utcán vagy négy helyen tört be az ismeretlen, mindennütt ugyanolyan taktikával járt el, mint Markovitsnál.

* **Rövid hírek.** *Elveszett gyűrű.* Arany Sándor helyi iparos vasárnap este a Richter-féle vendéglőben idogált, erősen beszszelt állapotban hagyta el a vendéglőt és egy kisebb cukrászdába ment, hol ismét idogálni kezdett. Hosszabb időzés után távozni akart, mikor észrevette, hogy gyűrűje hiányzik. Arany a rendőrségen panaszt tett. Valószínű, hogy a Richter-féle vendéglőben, hol akkor az ismert botrány volt, vesztette el a gyűrűt. A nyomozás folyamatba van téve. — *Öngyilkos legény.* Szabó Lajos nagykágyai 23 éves legény tegnapelőtt délután forgópisztolyal agyonlőtte magát. — *Késelés után kötél.* Múle Albert 21 éves saápi lakos különös körülmények közt lett öngyilkos. Jámbor Lajos és öt társa vasárnap éjjel össze-visszaszurkálták. Hazavánszorgott s elkeseredésében fölakasztotta magát. — *Agyonütötték.* Morár Tógyer pure-hosszuligeti földmivest vasárnap éjjel ismeretlen tettesek saját udvarán agyonverték. — *Megmérgezett gyermek.* Tegnapelőtt estefelé beszállították az egyik közeli községből egy Szabó Eszter nevű 2 és fél éves gyermeket a gyermekórházba, gyógykezelés végett. A gyermek, akin lügmérgezést állapítottak meg az orvosok tegnap a gyermekórházban kiszendetted. A halál okának megállapítása céljából a gyermek hulláját törvényszéki orvosok fel fogják boncolni.

* **Időjelzés.** A magyar királyi központi meteorológiai intézet időjelzése november 7-ére: *változékony, enyhe, sok helyütt csapadék.*

x **Ruhabeszerezésre** ajánljuk az uri közönség szives figyelmébe **Lebovits és Weisz** angol uri-divat szabó czéget *Nagyvárad, Fő-utca, Orsolya-zárda-épület.*

x **A Lloyd kávéházban** ma este *Dula Miklós* elsőrendű cigány-zenekara hangversenyez. Ujonnan felszerelt *tekeasztalok, hideg buffet,* kitűnő italok, figyelmes kiszolgálás. Szives pártfogást kér tisztelettel: *Kurtág Dezső* kávé

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Kedd: Boszorkány B.
Szerda: Szobaleány, (ujdonság, C.)
Csütörtök: Szobaleány A.
Péntek: Postás fiu B.
Szombat: Bánk-bán C. (Katona József évfordulója).
Vasárnap: d u. Falu rossza, este Gésák. (bérlétszünetben.)

Az első operai előadás. Megirtuk, hogy a színház igazgatója már készül az első operai előadásra, a melynek nivóját Keményfy Gizella a hírneves operaénekesnő vendégszereplése fogja emelni. Róna Józsefné, Keményfy Gizella visszatér a színpadhoz, ámbár egyelőre csak vendégszereplésre. Az énekesnő először Kolozsváron fog fellépni, a hol Troubadourban Leonorát éneklő a jövő kedden. Pénteken pedig Margit szépében lép fel Faust operájában. A kolozsvári előkelő közönség körében nagy érdeklődéssel

várják Róna Józsefné felléptét, a ki a vendégszereplés után több nagyobb városban fog vendégszerepleni, első sorban Nagyváradon. Róna Józsefné a híres Gensbachernél tanult, a kinek egyik legtehetségesebb tanítványa volt.

EGYESÜLETEK.

A kath. legényegylet programja melyet a napokban közöltünk, néminemű mérgeledésekre adott alkalmat a nemzetközi Bokányisták közt s nem is késnek nemtetszésük kifejezést adni. Kétségtelen, hogy ez a program magasan fölötte szárnyal a Bokányistákénak s annál sokkal több praktikus ismerettel fegyverezi fel a munkásokat. A hazátlank fogcsikorgatása csak annál komolyabb munkára serkenti műsorszereplőit; az afféle műharag a komoly munkával szemben kismiska. Az első előadást vasárnap d. u tartják meg, előadó lesz. dr *Krüger* Aladár, aki a sztrájkokról fog beszélni.

NYILTTÉR.

Értesítés!

Van szerencsém értesíteni a n. é. közönséget, hogy a Nagy Teleky-u. 426. sz. házamtól saját termésű, jól kezelt, kiváló minőségű boraimat kismértékben, nyílt edények és zárt palackokban ki-mérem.

1 liter ujbör 28 kr.
1 » óbor 32 »

Eladásra kerül továbbá 2000 drb két éves, 1 méter magas, mintegy 12 kiváló faju francia barackcsemete, ára darabonként 40 kr.

Kiváló tisztelettel:

Jelinek Ferencz.

BUTOR-IPARTELEP

Nagyvárad, Szent László-tér
RIMANÓCZY-HÁZ. Holdas templom mellett.
Telefonszám az egész megyére 584.

Tisztelettel tudatom a n. é. közönséggel, hogy

butor

nagyraktáramban

modern szalon-, ebédlő-, háló- és fürdőberendezések, valamint mindenemű **tükör, réz- és vasbutorok** a lehető legszolidabb árszámítás mellett a **legszébb kivitelben** szerezhetők be.

Saját műhelyemben

személyes felügyeletem mellett készülnek minden e szakmába vágó **asztalos, kárpitos és díszítő stb. munkák, javítások** a legjutányosabb árszámítás mellett.

Tisztelettel

Büchler Márton.

Dr. Imrik Gusztáv

ügyvédi irodájával

Fő-utca 10. sz. Stern-palotába

átköltözött.

1360.

TÖRT SZÁMOK

TANÍTÁSA ÉS TANULÁSA

középiskolába és szülő tanulóknak, kisiparosok és kigazdák számára.

Irta: **RÁTKAY JÓZSEF.**

Kapható a

Szent László nyomdában.

Szilágyi Dezső-utca 5. sz.

Ára **20 fillér.**

Vidékre 25 fillér előleges beküldése mellett bérmentesen küldetik meg.

Waldmann Béla dr.

szemorvos, lakását

Fő-utca 10. sz. Stern-palotába

helyezte át.

1361

TÁVIRATOK.

A válság.

A szatmári installáció.

Budapest, nov. 6. (Saját tud. táv.) Nagy Lászlót, a kormány szatmári komisszárusát tehát installálták. De ebben a beiktatásban sem volt sok köszönet. A közgyűlés óriási izgatottságban folyt le.

— *Gazember!*

— *Berencz!*

— *Hazaáruló!*

— *Mennyit kapott az alispán-ságért?*

— *Hol vannak a szeszgyárok?*

Ilyen és hasonló bókók üdvözölték az alispánból lett főispánt. A hangulat annyira viharos volt, a helyzet úgy kiélesedett, hogy az ellenzék már-már tetteleg is összefűzött a nagyszámban berendelt főszoigabirakkal és jegyzőkkel. A főispánnak valósággal dulakodnia kellett, amíg a zöld asztalhoz ért eskütételre. Az esküt fülsiketítő láрма között tette le.

Egyik ellenzéki megyebizottsági tag iratcsomót *vágott Nagy főispán* fejéhez. A sok papir egészen eltakarta a főispán arcát. *Ilosvay* Aladár főjegyző közgyűlési elnök ekkor bezárta az ülést, elhagyta helyét. Mire *Nagy* főispán ült be az elnöki székbe s ott valamit kiabált is, de nem hallgatta senki.

A lopva tartott installáció után az ellenzéki bizottsági tagok tanácskozássra gyűltek össze. Mindenekelőtt *Ilosvay* főjegyző magatartását tették szóvá. Eleinte úgy tetszett, mintha *Ilosvay* összejátszott volna a főispánnal. Több hozzászólás azonban kellő világításba helyezte a főjegyző szerepét, azzal, hogy az ő részéről visszaélés nem történt. Megállapították ugyanis ellentétes verziókkal szemben, hogy a főjegyző már akkor bezárta a közgyűlést, amikor még *Nagy* főispán nem is tehetle le az esküt.

Nagy akkor tett esküt, amikor már nem volt együtt hivatalosan a közgyűlés. Esküvése tehát törvénytelen és érvénytelen. *Károlyi István* gróf kijelentette, hogy a törvényhatósági bizottságot ilyen főispán elé nem vezeti tiszteességre. A főispán iránt az ellenzék ujjal kifejezte bizalmatlanságát. A közgyűlés jegyzőkönyvét *Károlyi István* gróf indítványára egy példányban elhelyezik a megyei levéltárba, egy példányt pedig a nemzeti múzeumhoz fognak felterjeszteni. Az értekezlet kimondotta, hogy *Ilosvay* főjegyző iránt bizalommal viseltetik s őt fogja megválasztani a vármegye alispánjává.

A haladók a csufos beiktatás után délben lakomát rendeztek. Így esett meg a híres installáció *Kristóffy* örökében.

Harangozás a felhők elé.

Kassán, hír szerint a vármegye házán a főispáni lakosztály azon ajtaját, amely a közgyűlési terembe vezet, az alispán rendelkezése és jóváhagyása folytán befogják falazni. A főispán tehát még csak a lábát sem teheti be a közgyűlési terembe, sem nyiltan, sem lopva.

Veszprémvármegye ellenzékeisek 40-es bizottsága mai értekezletén elhatározta, hogy az ujonnan kinevezendő főispánt a főispáni lakásba be nem eresztik, a főispáni irodát pedig lepecsételi.

Borsodvármegye elfogadta Bizony Ákos országgyűlési képviselő határozati javaslatát, kimondotta, hogy a vármegye a kormányt törvénytelennek tartja és áldástalan működésében nem támogatja.

A nemzetiségek

A kormányval paktáló nemzetiségek több városban fognak gyűlésezni a válságról. Az első gyűlést november 28-án éppen Nagyváradon fogják megtartani.

Valamennyi nemzetiségi képviselő megígérte részvételét. Ezzel a készülődéssel szemben a hazafias nemzetiségek derék viselkedésének szép példáját mutatja a turóczi megyei Stulnya-fürdőn vasárnap lefolyt függetlenségi és 48-as purtszervezkedés. *Smialovszky Valér* elnöke alatt tartották meg a gyűlést, a jóra való hazafias tótok és németek agilis részvétele mellett. *Smialovszky* fölolvasta *Kosztuth* levelét, melyet nagy tetszéssel fogadott a közgyűlés.

Az orosz forradalom.

Az amnesztia

Budapest, nov. 6. (Saját tud. távirata.)

A tegnapi vasárnap nyugodtan folyt le. A Nevski Prospektben 80000 embere sétált s a többi utca is igen élénk volt. A tervbevett tüntetés elmaradt, mert a rendőrség energikus intézkedéseket tett. Ma reggel szabadon bocsátották a politikai foglyokat, akikre az amnesztia törvény kiterjed. Sokan voltak olyanok, kik 3 éve voltak vizsgálati fogságban. Föltűnő, hogy a Péter-Pál erődből csak 4 politikai fogoly szabadult ki, pedig *Trepov* 110-et mutatott be.

REGÉNYCSARNOK.

A sellő.

11

Irtá: *Wells H. G.* — Angolból fordította — r.

Ez a szakadás már akkor érezhető volt, amikor *Buntingné*nek alkalmá volt *Glendower* kisasszonnyal az új berendezkedésről beszélgetni.

— Itt marad ő önkönél az egész nyáron át? kérdezte *Adeline*.

— Minden bizonnyal.

— Ez kissé meglep engem.

— Kérdezte, kedvesem . . .

— *Harry*ra gondolok. Ha szeptemberben általános választások lesznek — s minden arra vall, hogy lesznek — ön azt mondta, addig maradjunk.

— Csak nem képzeli, hogy a — sellő . . .

— Rettenetesen utban lesz.

Majd kis szünet mulva hozzátette:

— Utamban áll.

— De kedvesem!

— *Zavarja* az összhangot.

Buntingné kinézett az ablakon át a tengerre.

— Én ugyan semmit sem tennék, a mi *Hany* kilátásait zavarná. Tudhatja, mennyire lelkesedünk ügyéért mindannyian. De bizonyos ön abban, hogy utban lenne a sellő?

— Hogyne volna?

— De hiszen inkább segíthetne.

— Segíteni!

— Korteskedéssel. *Nagy vonzerő* ő kedvesem.

— *Rám* nézve nem. Nem bizom benne.

— De másokra nézve vonzerő. *S Harry* azt mondja, választáskor meg kell tenni mindent, amit lehet.

— Igen, csak hogy a leány maga sem fog akarni segíteni.

— Ön rosszul ítél felőle. Ő már kért is engem . . .

— Hogy segítsen?

— Igen s egyebekre is. Megkérdezte, mire való a választás, miért elölt *Harry* s más ebféléket. Alaposan akar mindent tudni. Annyit kérdez, hogy én bizony a felére sem tudok telni.

— Bizonyára azért folytat oly hosszas diskurzusokat *Mellville* urral s azért forgolódik körülötte *Fred* is elhanyagolva *Mabelt* . . .

— Kedvesem! kiáltá *Buntingné*.

— De bizony nekem semmire se korteskedjék, mondá *Glendower* kisasszony. Frivol és gúnyolódó. Nem gondolom, hogy ön tökéletesen felfogná, mit jelentenek ezek a választás és az én tanulmányaim reám és *Harry*ra. A sellő mindezt keresztül huzza, mint valami ellentmondás.

— Én sohasem is hallottam, hogy valamikor ellent mondot volna.

— Oh, ő ugyan sohasem mond ellent! Van benne valami . . . Ugy érzik, hogy a legfontosabb és legéletbe vágóbb dolgok előtte semmit sem számítanak. Nem érzi ön is? Egészen más világból jött ő hozzánk.

Buntingné hallgatott! *Adeline* más oldalról kopogtatott.

— Azt hiszem egy kissé könnyedén veszsü az ő dolgát. Tudjuk-e hogy micsoda is ő? Odalent lehet valami. Kitűnő okai lehetnek arra, hogy szárazföldre jöjjön.

— Kedvesem! mondá *Buntingné*. Keresztény szeretet ez?

— Hogyan élnek?

— Ha nem élt volna szépen, nem nézne ki szépen.

— Azon felül — az ő idejövetele! Meg sem hívták . . .

— Most hívtam meg, mondá kedvesen *Buntingné*.

— Nehezen tehetett volna másként. Körülbelül az ön jósa . . .

— Nem jószág, hanem kötelesség. Még ha fél olyan bájos volna is, mint a milyen. Ugy latszik, ön elfelejti, miért jött az a leány ide.

— Ez az, amit én tudni szeretnék.

— Tudom, hogy napjainkban, annyi materializmussal szemben, ha oly soknak van lelke és úgy látszik, azt elvesztette, aztán találunk valakit, a ki megkísérli, hogy megkeresse a lelkét . . .

— Csakugyan keresi?

— *Flange* főtitkotelendő ur minden héten kétszer jön hozzá. Gyakrabban is akarna jönni, de sok a dolga.

— És a hányszor *Flange* ur eljön, le ül, ha teheti megfogja *sellő* kezét, leghalkabb hangján társalog vele, az meg csak ül és mosolyog, szinte kineveti mindazt, amit hall.

(Folyt köv.)

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határideje.

Budapest, nov. 4.

Buza okt. — — — —	16 38
Rozs okt.-re — — — —	13 16
Tengeri április 1906 — — — —	13 38
Zab ápr.-ra — — — —	13 16
Repcze aug.-ra — — — —	21 06

Értéktözsde.

Budapest, nov. 4.

Osztrák hitelrészvény — — — —	678.—
Magyar hitelrészvény — — — —	706.—
Leszámitoló bank — — — —	499.—
Rimamurányi — — — —	548.—
Osztrák-m. államvasuti részvény	681.75
Közuti vasut — — — —	582.50
Városi villamos vasut — — — —	316.50

A szerkesztésért felelős:

Dr. V U C S K I C S G Y U L A.

Vértisztító-tea.

Wilhelm Ferencz gyógyszerésztől, cs. és kir. udv. szállító *Neunkircherhen*, Alsó-Ausztria.

Hogy kétségtelenül szükség volt egy jó és hatásos vértisztító teára, azt bizonyítja egy ilyen szernek előállítására történt számtalan kísérlet. *Wilhelm Ferencz* gyógyszerésznek szakismeretei alapján sikerült ilyen vértisztító teát a leghatásosabb alkatrészekből összeállítani; teájában nem kevesebb mint 30 különböző alkatrész van, mely különös eljárással állítható elő.

Ezen tea hatásáról eszünkél és köszvényénél számos gyógyult köszönőlevele tanuskodik. Csak gróf *Butschin-Streitfeld* grófnő, a lezredesné köszönőlevelére utalunk.

Kapható *Franz Wilhelm* gyógyszerész cs. és kir. udvari szállítónál *Neunkirchen*, Alsó-Ausztria, valamint nevesebb gyógyszertárakban és drogueriákban.

Megnyilt a

Könyvkirály

Fő-utcza és Szaniszló-u. sarkán, (Stern-palota.)

100,000 kötet könyv az irodalom minden ágából.

Bámulatos olcsó árak!

Könyvek 5 krajczártól feljebb!

Szabad bemenet, — bárki megtekintheti.

Több ezer kötetből álló kath. theologiai könyvtár. 1362

HIRDE TÉSEK

jutányos árban

felvételnek

a

„TISZÁNTÚL”

kiadóhivatalában.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

értesíti a n. érd. izzólámpa körtéket tart raktáron 3. legfeljebb 3/4 watt fogyasztással gyertyánként, melyek legolcsóbb áron kaphatók. **A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér**, homályos (matt), színes fényképező-lámpák és mindennemű izzólámpa különlegességek ugyancsak kartell áron kerülnek eladásra. Ugyanott kaphatók **nerst-lámpák** és **osmium-lámpák** gyertyánként 1/5 watt fogyasztással.

Csillárok, és villamosmotorok eredeti gyári árak mellett

kaphatók. A villamos mű igazgatósága elvállalja

villamosvilágítási

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, izzólámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb ár mellett.

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmény. Költségvetések ingyen.

A

„Nagyváradí Hitelbank”

(Kossuth Lajos-utcza 10. sz.)

házak és földbirtokokra 10—50 évi időtartamra a legolcsóbb kamatláb és a legelőnyösebb feltételek mellett

törlesztéses

jelzálogkölsönöket

nyújt,

amelyeket a legrövidebb idő alatt fo-

lyósít. Kölcsönkérő részről hiteles telekkönyvi kivonat, kataszteri birtokiv és esetleg községi becsű-bizonyítvány mutatandó be. Drágább kamatozású kölcsönöket bélyeg és illeték-mentesen convertál.

Elfogad betétkönyvecskékre és folyó számlára:

6 hóig elhelyezett összeg után **5%-os** kamatot fizet.

Előnyös feltételek mellett leszámítol váltókat.

Értékpapírok, ékszeres és terményekre

előleget ad. **Az igazgatóság.**

Legnagyobb kereskedelmi- és műkertészet az országban
a nagyvárad-velencei

Műkertészeti- és rózsatelep.

Kertészeti-telep:

NAGYVÁRAD-VELENCZE, 194. SZÁM

Helyi és megyei telefon összeköttetés

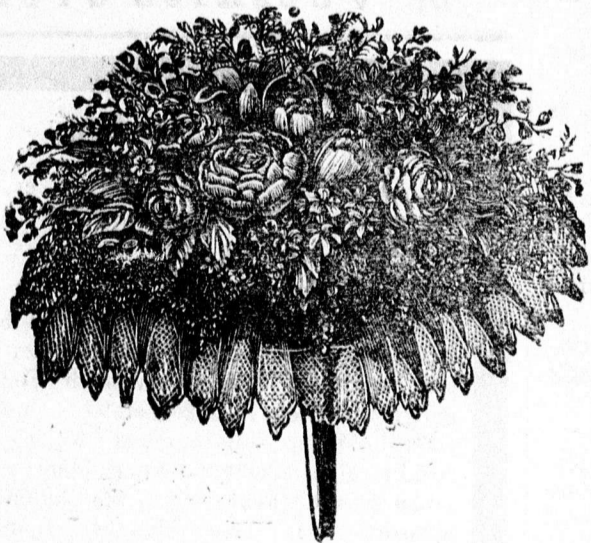
Sürgöny-czim:

Műkertészeti-telep Nagyvárad.

Virág-csarnok:

NAGYVÁRAD, FŐ-UTCZA (Bazár-épület.)

Telefon összeköttetés.

CSOKROK

menyasszonyi, koszoruleányi, bálai vagy bármely alkalmi szép berlini papirtartóval 1 forinttól 3 forintig — Csokrok atlasztartóval 3 frt 50 krtól 6 frtig. — Csokrok a legfinomabb kivitelben, finom selyemtartókban, 8 forinttól 12 forintig, rózsá és Caméliákból, ami azelőtt 15 frttől egész 20 forintba került. — Csokrok a legnagyobb mintájuk, legujabb párisi minta szerint a legfinomabb selyem, csipke és atlasz tartókkal 18—25 forintig, ami azelőtt 40 forintba került.

Élő virágokból: Koszoruk: igen szép, tartós zöldek és szép virágokból diszitve 1—3 forintig. — Babérkoszoruk: ovál vagy kerek alakban, igen szép virágokból diszitve 2—5—10 forintig. — Ficus és Magnolia koszoruk: a legnagyobb mintájuk, a legértékesebb és legfinomabb virágok és palmlombokkal diszitve, szalag és aranyfelirással 10—25 forintig, ami azelőtt 35—40 frtba került. A fentirt összes kertészeti tárgyak művirágból 20%-al olcsóbban készíttetnek.

Szőlő-oltványok: Sima zöld oltvány Ripária portáliston, a legkiválóbb borfajok 100 drb. 5 forint, 1000 darab 45 forint; a legkiválóbb csemegefajok 100 darab 8 forint. 1000 darab 100 forint. Csemege és lugos fajok, a legkiválóbb fajokból 100 drb. 16 frt. európai gyökeres borfajok 100 drb. 1 frt; csemege fajok 100 drb. 2 frt; 2 millió Ripária portális sima I-ső osztályu 100 drb. 1 frt 20 kr., 1000 darab 10 frt II-od osztályu 100 drb. 60 kr. 1000 drb. 4 frt.; gyökeres I-ső osztályu 100 drb. 20 frt, II-od osztályu 100 drb. 12 frt. Riparia, Solonis és Monticola ugyancsak oly árban, mint a portális.

Egyéb kertészeti cikkekről, valamint szőlő-oltványokról faj és árjegyzékkel ingyen és bérmentve szolgál, kiváló tisztelettel

Farkas József kereskedelmi műkertészete Nagy-Váradon.